

Lärares arbetsmiljö, skilda handläggariideal i välfärdsbyråkratier, tolkningar och analyserande av empiriskt material, försörjningsfrågan samt Taylor och Gilbreth

Gunnar Gillberg, Lars Ivarsson, Kristina Palm och
Anna Peixoto

Arbetsmarknad & Arbetsliv nr.2 2021 består av tre artiklar och två essäer.

Pär Larsson och Jan Löwstedt har i artikeln "Förändrar skolans styrning och ledning arbetsmiljön? - Krav, inflytande och stöd i över- och underpresterande skolor" undersökt den upplevda arbetsmiljön hos dagens lärare i relation till enkätdata från 1992 och 2012. I artikeln visar författarna att lärarna upplevt ökade krav, minskat inflytande och stöd i sina arbeten under denna period. Författarna menar att detta måste förstås i relation till den förändrade styrningen av skolan. Samma frågor om arbetsmiljön har under 2018 ställts till lärare vid åtta skolor. Resultatet pekar på en positiv utveckling jämför med 2012, men också på betydande skillnader mellan enskilda skolor och mellan över- och underpresterande skolor. I artikeln diskuterar författarna dessa skillnader i upplevda arbetsförhållanden mot bakgrund av en rad skolspecifika förhållanden. Exempel på sådana förhållanden är bland annat skolledningens roll som i vissa fall utvidgats och förändrats.

I artikeln "Prefabricerade modulhus eller arkitekturtritate lösvirkeshus? Skilda handläggariideal inom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan" analyserar Katarina Hollertz, Ylva Wallinder och Kerstin Jacobsson två olika välfärdsbyråkratier i avseende på vad som anses utgöra ett väl utfört arbete, eller med andra ord, handläggariideal. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är två stora och centrala myndigheter i den svenska välfärdsstaten men de skiljer sig ganska mycket

åt vad gäller hanterandet av klienter. Med hjälp av husbyggarmetaforen illustrerar Hollertz m.fl. hur Försäkringskassan tillämpar en mer regelstyrd hantering som liknas vid det prefabricerade modellhuset där enskilda kunder (klienter) inte ges något större utrymme till inflytande. Arbetsförmedlingen tillämpar däremot en mer individstyrd hantering som liknas vid det arkitektritade lösvirkeshuset där den enskilde kunden (klienten) i större utsträckning inkluderas i handläggningen.

I artikeln ”Teori och empiri: analys av motstånd i ’Learning to labour’” diskuterar Erik T Valestrand förhållandet mellan teori och praktik. I sin kritiska diskussion utgår han från Paul Willis (1977) klassiska bok *Learning to labour* som illustrerar, de ännu relevanta frågorna, motstånd och arbetarklasskultur. Valestrand lyfter den viktiga frågan om transparens och hur ett empiriskt material behandlas och tolkas, och poängterar bland annat att Willis väljer att betona *motstånd* på bekostnad av *gemenskap* i analysen av hur arbetarklassgrabbars agerande under skoltiden gör att de slutligen hamnar i samma typ av arbete som deras fäder. Med Willis så kallade klassiker *Learning to labour* som exempel, argumenterar Valestrand för att det är möjligt att göra omtolkningar/alternativa tolkningar.

Bengt Furåker diskuterar i sin essä ”Vad med försörjningsbördan?” huruvida den svenska försörjningsbördan börjar bli ett problem eller ej. Med hjälp av befintliga data kommer Furåker fram till att det inte verkar finnas något överhängande problem; att utvecklingen snarare förefaller vara stabil. Dock syns några orosmoment på himlen, såsom högre arbetslöshet och lägre sysselsättningsgrad som en effekt av den rådande coronapandemin.

Gunnela Westlander beskriver i essän ”Frank Gilbreth, effektivitetskonsult i kölvattnet på Frederick Taylor” den forskningsrelation som utvecklades mellan Fredrik Taylor och den tolv år yngre Frank Gilbreth som båda arbetade inom ramen för det som allmänt går under namnet scientific management. I essän diskuteras den ömsesidiga respekt som båda kände inför varandra succesivt övergick i ett spänt förhållande som resulterade i en varaktig dispyt om vem som var först med tidsstudien som ett medel för arbetsanalys.